

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Meddelande nr 2015:24

Vägledning för kommunal viltförvaltning

Vägledning för kommunal viltförvaltning

Meddelande	nummer 2015:24
Referens	Pål Mernelius, naturavdelningen. Juni, 2015
Kontaktperson	Pål Mernelius, Länsstyrelsen i Jönköpings län, 010-2236386, pal.mernelius@lansstyrelsen.se
Webbplats	www.lansstyrelsen.se/jonkoping
Fotografier	Illustration framsida: Roza Varju Jancsovicsne. Foton: Pål Mernelius
Kartmaterial	Medgivandetexter hittar du på INSIDAN
ISSN	1101-9425
ISRN	LSTY-F-M—2015/24--SE
Upplaga	40 exemplar.
Tryckt på	Länsstyrelsen i Jönköpings län, 2015
Miljö och återvinning	Rapporten är tryckt på miljömärkt papper

Innehållsförteckning

Inledning.....	6
Tätortsnära vilthövaltnng	7
Djur inom och omkring tätortsnära miljöer.....	7
Detaljplanelagt område	7
Begreppet skyddsjakt	7
Skyddsjakt under ordinarie jakttid.....	8
Skyddsjakt på vilt under fredningstid	8
Skyddsjakt på vilt utan jakttid	8
Kommunens skyddsjägare	8
Skyddsjakt från motor drivna fordon	9
Skyddsjakt med rörlig belysning	9
Fastighetsägarens förebyggande ansvar.....	9
Statens vilt	10
Viltolyckor.....	10
Eftersök av trafikskadat vilt	10
Vem har ansvaret?.....	11
Åteljakt och utfodring	12
Stödutfodring av djuretiska skäl	12
Fällfångst	13
Hållande av hund och katt	13
Omhändertagande/avlivning av vilda djur	14
Förvaltning på kommunal mark	15
Kommunens informationsansvar.....	15
Webbinformation.....	15
Det upplåtna jaktområdet	15
Säkerhet och jaktetik	15
Rapportering	16
Tillsättande av nyttjanderättshavare	16
Samverkan	17
Tecknande av avtal.....	17
Bilaga 1. Definitioner och begrepp.....	21
Bilaga 2. Förslag till policy för upplåtelse av jakt på kommunal mark.....	23

Inledning

En kommuns markinnehav är ofta splittrat, består av små fastigheter med sämre arrondering, ligger tätortsnära och genomkorsas ofta av kraftigt trafikerade vägar. Det är därför av största vikt att vilfförvaltningen på kommunal mark bedrivs med hänsyn till viltolyckor, säkerhet och påverkan på bebyggelse och anläggningar. Kommunen har också en viktig roll som kunskapsbärare och informationsspridare till medborgarna. Jakt och skydds jakt ska bedrivas med höga etiska värderingar och grundsynen på viltet bör vara att det är en resurs för samhället. När omvärlden förändras, till exempel när ett nytt viltslag etablerar sig, är det också viktigt att kommunen som markägare kan agera i ett tidigt skede. Denna vägledning har som syfte att stödja kommunerna i sitt arbete med en resurseffektiv och konsekvent vilfförvaltning.

Vägledningen består av tre delar. Först ges en sammanställning av relevanta begrepp som rör tätortsnära vilfförvaltning. Sammanställningen kan utgöra grund för till exempel en kommuns information om viltfrågor gentemot allmänheten. Därefter ges rekommendationer för hur upplåtelseavtal på kommunal mark kan vara utformade. Avslutningsvis presenteras ett förslag på hur en policy för upplåtelse av jakt på kommunal mark kan se ut.

Vägledningen är framtagen under 2014-2015 av Länsstyrelsen i Jönköpings län. Synpunkter har inhämtats från länets kommuner och berörda organisationer.

Det pågår för närvarande diskussioner gällande användande av kamera vid viltövervakning och belysning vid skydds jakt, som kan leda till att denna vägledning behöver revideras om några år.

Tätortsnära vilfförvaltning

Djur inom och omkring tätortsnära miljöer

Rådjur, grävlingar, vildsvin, råttor, fåglar och andra djur kan skapa sanitära -, trafiksäkerhetsmässiga- och ekonomiska problem. Ofta krävs snabba insatser med att vidta åtgärder som uthängning, avlivning av problemindivider eller hindra fortsatta problem genom återkommamnde störning. Speciellt vildsvin kan ställa till stora bekymmer för bland annat idrottsanläggningar, för jordbrukare och för villaägare. På en natt kan en grupp vildsvin genom sitt fodersök böka upp stora områden.

Detaljplanlagt område

Mark som är detaljplanerad registreras normalt sett inte som område för älgjakt och kan inte heller användas som älgtilldelningsgrundande areal.

Begreppet skyddsjakt

I jaktförordningen anges vilka arter som har jakttid, när på året de får jagas och vem som har jakträtt. I jaktförordningen regleras även förutsättningarna för skyddsjakt. Skyddsjakt får bedrivas av jakträttshavaren utan myndighetsbeslut på vissa arter enligt jaktförordningens bilaga 4. För övriga arter krävs tillstånd från länsstyrelsen eller Naturvårdsverket. Polisen har rätt att besluta om avlivning av vilt som utgör skada eller fara för människors säkerhet (Jaktlag 1987:259, 9 §).

Vilka arter som får jagas och vilka jakttider som gäller framgår av jaktförordningens bilagor 1- 4 och Jaktlagen. Se Jaktförordning (1987:905) och Jaktlag (1987:259).

Skydds jakt under ordinarie jakttid

- inom detaljplanerat område

Under viltets ordinarie jakttid behöver kommunens skydds jägare inte ansöka om tillstånd eller dispens från jaktförordningen, om jakten sker inom detaljplanerat område.

Exempel på vilt med jakttid är vildsvin, dovvilt, rådjur, hare, räv, kanadagås, grågås, bäver och kråkfågel (förutom korp).

- utanför detaljplanerat område

Utanför detaljplanerat område ska man i första hand vända sig till den som har jakträtten. På kommunens mark regleras rätten till skydds jakt i upplåtelseavtalet. Länsstyrelsen har också möjligheter att ingripa med skydds jakt om det på grund av ett viltbestånds storlek finns påtagliga risker för trafikolyckor eller för allvarliga skador av vilt (7 § jaktlagen och 24 § jaktförordningen). I länsstyrelsens beslut ska det framgå hur och av vem jakten ska bedrivas. Äganderättens och jakträttens starka status samt markägarens/jakträttshavarens uttalade ansvar för jakten och viltvården (4 § jaktlagen) medför dock att denna möjlighet i praktiken utnyttjas mycket restriktivt.

Skydds jakt på vilt under fredningstid

Skydds jakt på jaktbart vilt under fredningstiden handläggs av länsstyrelsen och skydds jakt kan beslutas om det inte finns någon annan lösning. Om nedan uppräknade kriterier som anges i jaktförordningen § 23-25 är uppfyllda så kan skydds jakt medges.

1. av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön,
2. av hänsyn till flygsäkerheten,
3. för att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom, eller
4. för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter
5. Utöver ovanstående gäller skydds jakt på eget initiativ enligt jaktförordningens bilaga 4.

Skydds jakt på vilt utan jakttid

Skydds jakt på arter som inte är jaktbara under någon del av året omfattas av samma regler som vilt under fredningstid. Länsstyrelsen eller Naturvårdsverket kan medge skydds jakt om det inte finns någon annan lösning. Speciella regler gäller för skydds jakt på de stora rovdjuren.

Kommunens skydds jägare

Kommunen utser skydds jägare. Dessa är personer som har tillstånd att använda skjutvapen inom detaljplanerat område. Tillståndet ska även gälla inom tätbebyggt område som inte omfattas av detaljplan. Skottlossningstillstånd utfärdas av Polismyndigheten. Kommunjägaren bör också vara utbildad på fällfångst för att kunna fånga in och avliva exempelvis gräv-

lingar. Om behov finns kan kommunjägaren få dispens från förbudet att använda rörlig belysning.

Skydds jakt från motordrivna fordon

Enligt 20 § jaktförordningen får den som jagar för att förebygga skada av vilt använda ett motordrivet fordon vid jakt som bedrivs på särskilt uppdrag av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet (skott får dock inte avlossas medan fordonet är i rörelse). Reglerna om skydds jakt från motordrivet fordon gäller dock inte vid jakt som avser vilda fåglar, björn, varg, järv, lo, utter, mård, iller, bäver, skogshare, sälar, valar, fladdermöss eller som avser annat vilt som i bilaga 1 till artskydds-förordningen (2007:845) har markerats med N, n eller F.

Skydds jakt med rörlig belysning

Enligt 15 a § jaktförordningen är jakt med rörlig belysning förbjuden, även när det gäller skydds jakt. Länsstyrelsen får i det enskilda fallet medge undantag från förbudet. Dispens från förbudet söks hos länsstyrelsen.

För mer information och blanketter för dispensansökan se länsstyrelsens webbplats, www.lansstyrelsen.se/jonkoping

Fastighetsägarens förebyggande ansvar

Djur söker sig ofta till platser där människor lever och verkar för att söka skydd, boplatser och framförallt föda. I tätbebyggda områden bör fastighetsägare tänka på att egna aktiviteter kan utsätta grannar för olägenheter. Det finns mycket som den enskilda fastighetsägaren kan göra för att hålla djur borta från tomten eller bostadsområdet.

Åtgärder

- släng äpplen och annan fallfrukt på sortergården
- överdriv inte matningen vid fågelbordet, maten lockar till sig rådjur, vildsvin, kråkfåglar, duvor och även råttor
- håll komposten täckt eller undvik helt att exponera köksavfall på tomten. Egen kompostering av köksavfall ska i de flesta kommuner anmälas till miljökontoret.
- kontinuerlig störning får ofta djuren att flytta
- om djur matas under vintern lär dom sig var det finns mat och mister sin rädsla för människor. Det kan leda till att de kommer tillbaka under övriga året och äter vår-lökar, grönsaker och annat som odlas.

Olägenhetsbegreppet

I Miljöbalken definieras begreppet olägenhet för människors hälsa. Med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig. Vilda djur på tomten eller fåglar som stör är fastighetsägarens ansvar.

För mer information om olägenhet se Miljöbalken (SFS 1998:808) 9 kapitel 3 § eller Folkhälsomyndigheten, www.folkhalsomyndigheten.se

Statens vilt

Statens vilt omfattar arter som är i riskzonen för illegal verksamhet eller har ett särskilt högt naturvärde och därför kräver särskilda skyddsregler. Statens vilt får inte behållas av upphittaren om de påträffas döda i naturen. Hittas någon individ död skall det rapporteras till polisen och om möjligt bör djuret också lämnas till närmaste polisstation för att därifrån sändas vidare till Naturhistoriska riksmuseet. Vilka arter som ingår i Statens vilt kan variera över tiden, beroende på att olika arter varierar i förekomst. Exempel på arter som omfattas är björn, varg, järv, lo, fjällräv, utter, fiskgjuse, bivrak, tornuggla, hökuggla, berguv, fjälluggla, lappuggla, slaguggla, örnar, glador, falkar och kärrhökar.

Älg och hjort är också statens vilt men tillfaller jakträttshavaren under normal jakt. Påträffas döda eller skadade djur, till exempel i samband med eftersök på trafikskadat vilt, tillfaller djuret jakträttshavaren om denne varit behjälplig vid omhändertagandet. Beslut om jakträttshavaren ska få tillgodogöra sig viltet fattas av polisen. Reglerna gäller även under djurens fredningstid.

Viltolyckor

Enligt § 26 i Jaktlagen och § 40 i Jaktförordningen måste en sammanstötning mellan motorfordon och björn, varg, järv, lodjur, älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, utter, vildsvin, mufflonfår och örn rapporteras till polisen även om djuret inte är synbarligen skadat. Platsen för sammanstötningen måste också markeras. Att inte anmäla en sammanstötning är straffbart och belagt med böter.

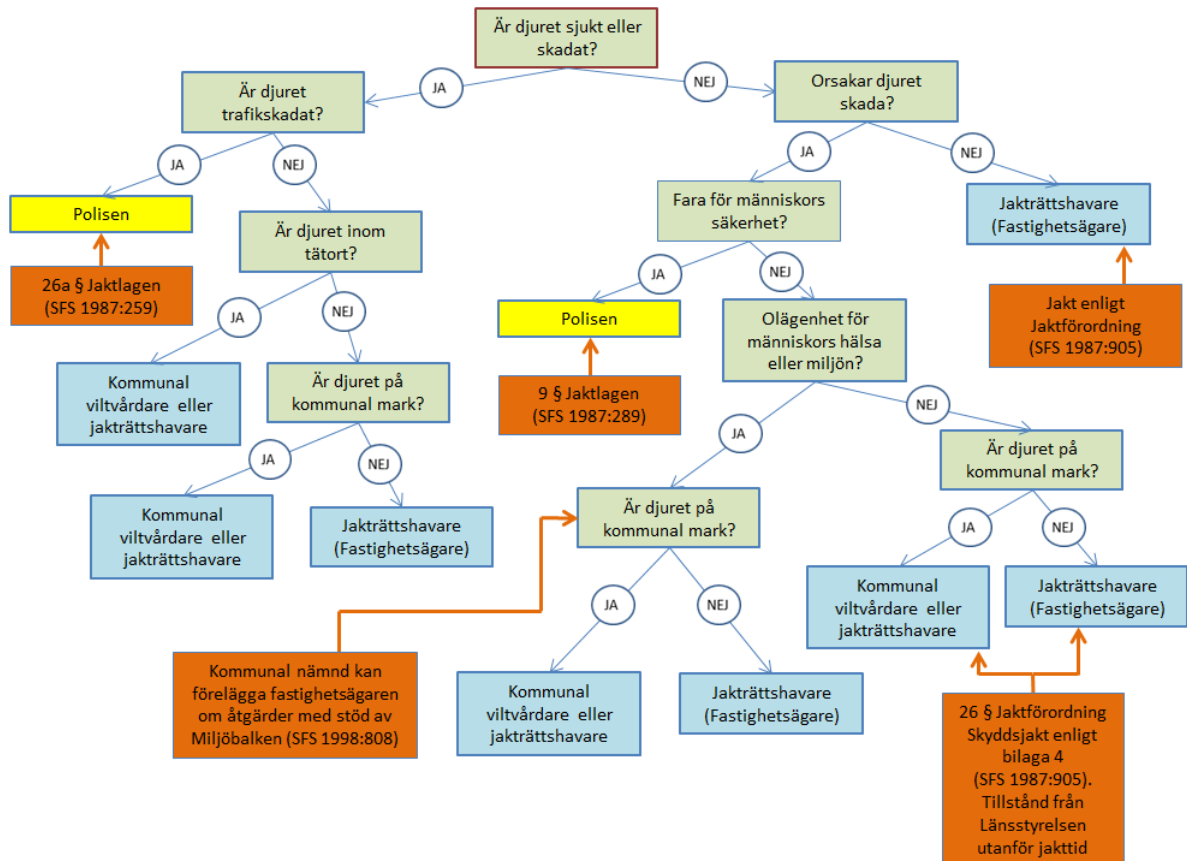
Eftersök av trafikskadat vilt

När någon ringer SOS Alarm 112 efter en viltkollision kopplas man till polisens länskommunikationscentral (LKC). Inom varje kommun har Nationella Viltolycksrådet ett antal kontaktpersoner som ansvarar för var och en sin del av vägnätet (ansvarsområden). På polisens LKC finns en karta där det framgår vilket ansvarsområde som ansvarar för just det vägområdet där den anmälda viltkollisionen har inträffat. En av kontaktpersonerna underlättas per telefon av LKC om den inträffade viltkollisionen. Kontaktpersonen arbetar efter upprättade rutiner som innebär att skadat vilt kan avlivas och tas om hand så fort som möjligt av en av organisationen utsedd eftersöksjägare.

För mer information om viltolyckor och trafikeftersök se Nationella Viltolycksrådets webbplats, www.viltolycka.se

Vem har ansvaret?

När allmänheten hör av sig till kommunen med frågor om ett påträffat djur, är det ett flertal frågor som måste besvaras innan man kan säga vem som har ansvar för situationen. Beroende på till exempel om djuret är skadat eller vem som är markägare kan lösningen se olika ut (se bild nedan).

Åteljakt och utfodring

Vildsvin är väldigt flexibla vad gäller livsmiljöer och föda. De har normalt en hög reproduktion, vilken kan öka ytterligare vid stor tillgång till lättillgänglig energi. Utfodring i tätortsnära miljöer leder till att vildsvinen uppehåller sig, och tar dagvila i närheten av maten. Och de kommer med största sannolikhet öka antalet trafikolyckor och mängden skador i närområdet. Syftet med en åtelplats är att locka vildsvin till en skottplats medan en utfodringsplats endast används för att mata. När en åtel anläggs bör samråd ske mellan jakträtts-havare, markägare och lantbrukare. På kommunala fastigheter i närhet till tätorter bör varken åtling eller utfodring tillåtas. Länets vilfförvaltningsdelegation har fastställt rekommendationer för åtling och utfodring av vildsvin. För en fungerande åtelplats rekommenderas att:

- Foderspridare bör användas för en kontrollerad och spridd fodergiva
- Storleken på fodergivan ska det vara sådan att den går åt vid ett vildsvinsbesök
- Endast naturligt foder som majs, foderärtor och spannmål bör användas
- En åtel bör inte ligga närmare än 200 meter från
  - Åkermark om inte annat avtalats
  - Ägogräns där samverkan inte etablerats
  - Allmän väg
  - Tätort
  - Golfbanor, fotbollsplaner eller motsvarande anläggningar

Stödutfodring av djuretiska skäl

Vid svåra vinterförhållanden kan viltet behöva ett visst fodertillskott för att inte fara illa eller svälta ihjäl. Sådan utfodring ska ske enligt samma principer som för åteljakt med skillnaden att något större mängder foder kan läggas ut för att undvika daglig störning på foderplatsen. Där stödutfodring sker bör ingen jakt bedrivas. Vid stödutfodring i eller i närhet av tätorter ska kommunen kontaktas för rådfrågning, och om kommunen anser att det är skäligt så anvisas lämpliga platser. Stödutfodring av andra skäl än djuretiska, bör inte tillåtas.

Fällfångst

Alla fångstredskap ska vara testade och typgodkända av Naturvårdsverket för att få användas. Avgörande för godkännande är att djuren inte riskerar att utsättas för onödigt lidande, att redskapen är säkra för människor och husdjur samt att de enbart fångar de arter som fångstredskapet är avsett för. Vilka redskap som är godkända framgår av förteckningen över godkända fångstredskap. Det finns två huvudtyper av godkända fångstredskap:

- I dödande fällor (slagfällor) fångas och dödas djuret i fångstögonblicket
- I fällor för levandefångst hålls djuret kvar antingen genom att stängas inne i en bur, i ett nät eller hållas fast av en snara.

Aktuell information gällande godkända fällor och fällfångst finns på Naturvårdsverkets webbplats, www.naturvardsverket.se

Hållande av hund och katt

Hundar och katter skall hållas under sådan tillsyn och skötas på ett sådant sätt att olägenheter eller avsevärda skador kan förebyggas.

Tillsyn över och omhändertagande av hundar i marker där det finns vilt

Under tiden den 1 mars-20 augusti skall hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. Under den övriga tiden av året skall hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva eller förfölja vilt, när de inte används vid jakt.

Om en hund springer lös i ett område där det finns vilt, får jakträttshavaren eller någon som företräder honom eller henne ta hand om hunden. När detta har skett skall hundens ägare eller innehavare snarast underrättas. Om denne inte är känd ska i stället polismyndigheten underrättas. Om jakträttshavaren eller den som företräder honom eller henne inte vill ta hand om hunden, skall i stället polismyndigheten omhänderta hunden. Kan inte hunden tas om hand, får polismyndigheten avliva hunden, om detta är angeläget från viltvårdssynpunkt och försvarligt även med hänsyn till omständigheterna i övrigt.

Övergivna eller förvildade katter

En katt som kan antas vara varaktigt övergiven eller förvildad, får avlivas av jakträttshavaren eller av någon som företräder denne. Detta under förutsättning att avlivningen sker utanför tätbebyggt område. Polisen kan, med stöd av Lagen om tillsyn av hundar och katter, ge avlivningstillstånd till jakträttshavaren att avliva katter som kan antas vara förvildade inom tätbebyggt område. Kommunen kan, med stöd av Miljöbalken, hantera ärenden med katter som orsakar sanitära problem genom att rikta krav mot ägaren. Länsstyrelsen kan, med stöd av Djurskyddslagen, ta beslut om omhändertagande och försäljning/överlåtelse eller avlivning.

För mer information om regler för hållande av hund och katt se Naturvårdsverkets webbplats, www.naturvardsverket.se

Omhändertagande/avlivning av vilda djur

Djurungar lämnas ofta ensamma av föräldradyren under flera timmar och ungarna har ett beteende som gör att de ligger stilla och trycker även om en människa närmar sig. Dessa ungar är i de allra flesta fall inte skadade eller övergivna utan bör lämnas i fred.

Rehabilitering

Som rehabilitering räknas om någon omhändertar ett vilt djur under längre tid än två dygn (48-timmarsregeln). Rehabilitering av omhändertagna vilda djur får endast göras av en person/organisation som har Naturvårdsverkets tillstånd.

Avlivning

Enligt Jaktförordningen § 40b får en enskild person avliva frilevande vilt som av djur-skyddsskäl bedöms vara så allvarligt skadat att det omedelbart måste avlivas. Avlivningen får ske även om djuret är fredat eller om avlivningen sker på annans mark. Om man påträffar ett sådant djur bör jakträttshavaren kontaktas. På kommunal mark kontaktas kommunen eller en kommunal skyddsjägare. Om djuret omfattas av reglerna för statens vilt ska polisen underrättas.

Viltrehabilitering i Jönköpings län

I Jönköpings län finns en anläggning som är godkänd för att rehabilitera vilda djur. Anläggningen ligger i Vetlanda kommun och ingår i riksförbundet för Katastrofhjälp för fåglar och vilt.

För mer information om vård av vilda djur se Statens veterinärmedicinska anstalts webbplats, www.sva.se och Katastrofhjälp för fåglar och vilt, www.kfv-riks.se
--

Förvaltning på kommunal mark

Kommunens informationsansvar

Kommunen är som markägare ansvarig för att vilfförvaltningen bedrivs på ett önskvärt sätt och att kommunens mål med vilfförvaltningen är tydliga och konsekventa. Information och kunskap ska spridas på ett effektivt sätt inom den egna organisationen samt ut till medborgarna. Kommunen är även en viktig informationsbärare med ett ansvar att informera även i frågor som berör övrigt markinnehav i kommunen. Det är önskvärt att frågor som rör jakt, viltvård, skyddsjakt, och övrigt som berörs i detta dokument, samlas inom organisationen. Dessa frågor bör även belysas i kommunens informationsstrategi.

Webbinformation

Den prioriterade kanalen för information bör vara kommunens webbplats. Informationen ska utgå från mottagarperspektivet och vara öppen, begriplig, trovärdig och enhetlig. Informationen ska vara så samlad att medborgaren kan hitta den information som eftersöks direkt eller kan hitta en kontaktuppgift till någon inom organisationen. Det bör även finnas kontaktuppgifter direkt till kommunens skyddsjägare

Det upplåttna jaktområdet

Ett upplåtelseområde kan vara lämpligt för jakt av allt vilt, ett annat område kan vara lämpligt för jakt av enbart vissa viltslag och ett tredje område rent av olämpligt för jakt. Till exempel kan en flack och öppen myr vara olämplig för jakt med klass 1-vapen om den även används av det rörliga friluftslivet. Inom ett område som ligger vid en hårt trafikerad väg eller i närheten av bebyggelse kan det vara olämpligt att tillåta åtling, inte ens för att styra viltet eller locka viltet till en skjutplats.

Som regel är det befintliga fastighetsgränser som gäller vid tecknande av upplåtelseavtal. Vatten, detaljplanerad mark och inhägnad mark (typ industrimark) ska inte ingå. Mark som inte klassas som jaktmark kan ändå vara med i en upplåtelse som avdrivningsmark. Om området omfattas av något skydd som naturreservat eller Natura 2000 måste gällande områdesbeslut och skötselplan studeras och följas.

Säkerhet och jaktetik

Vid jakt i närheten av tätorter är det mycket viktigt att jakträttshavaren (fortsättningsvis kallas nyttjanderättshavaren eftersom det är nyttjandet som upplåts) har höga etiska värderingar och stor förståelse för vad det innebär att avlossa ett vapen med avseende på hur långt en kula kan färdas och vad ett kulfång ska bestå av. För att på ett säkrare sätt kunna avlossa skott mot vilt bör nyttjanderättshavaren ges möjlighet att placera ut jaktorn på lämpliga platser. I tätortsnära miljöer vistas många barn och därför måste jaktornen vara hela och

säkra. Det gäller hela året och inte bara under jaktsäsongen, vilket medför att nyttjanderättshavaren har ett stort tillsynsansvar.

Rapportering

För att bygga upp kunskap om jakten på kommunens mark bör allt vilt som fålls, fångas eller på annat sätt avlivas rapporteras i Jägareförbundets system Viltdata (www.viltdata.se). Antingen direkt i databasen eller som inskickad blankett. Kommunen kan i detta system följa jaktområdets rapporter, istället för att tillhandhålla ett eget. Observera att rapportering av fälld älg ska göras till länsstyrelsen (www.algdata.se).

Tillsättande av nyttjanderättshavare

När kommunen ska teckna avtal med en nyttjanderättshavare gällande jakt är det viktigt att avtalet tecknas med en ansvarsfull person som på ett bra sätt fullföljer sina åtaganden. En rent av olämplig nyttjanderättshavare kan leda till att markägaren får mycket eget arbete vid exempelvis trafikeftersök och skyddsjakt. Det är viktigt att nyttjanderättshavaren, eller någon av denna utsedda person, har kort inställelsetid till jaktmarken. Det är även viktigt att markägaren ser till att det vid behov finns möjlighet att reglera viltstammarna även om nyttjanderättshavaren inte har möjlighet att medverka eller motsätter sig beslutet.

När ett upplåtelseområde läggs ut för anbudsgivning bör det tillsammans med anbudet begäras in uppgifter som värderas lika högt som själva anbudet. Jägaren har:

- goda jaktliga referenser
- kort inställelsetid till jaktmarken
- erfarenhet från tätortsnära jakt
- stor förståelse för vad det innebär att avlossa ett vapen med avseende på hur långt en kula kan färdas och vad ett kulfång ska bestå av
- tillgång till eftersökshund
- jägarexamen och kan vid efterfrågan uppvisa årligt skyttemärke i minst brons
- avsikt att samordna jakten med intilliggande fastigheter eller andra samverkansområden

Samverkan

För områden som upplåts för älgjakt bör samverkan inom älgskötselområden eftersträvas. Ett avsteg från detta kan endast ske om angränsande älgskötselområde nekar nyttjanderättshavaren inträde. Nekandet får inte bygga på personliga motsättningar, utan det krävs andra skäl. Nyttjanderättshavaren ska aktivt delta i de inventeringar som genomförs inom älgskötselområdet. Om nyttjanderättshavaren vill ändra älgjaksregistreringen ska det finnas ett skriftligt medgivande från markägaren.

Förvaltning av vildsvin kräver att de får jagas över större områden i samverkan med omkringliggande mark, antingen som gemensamhetsjakt eller att upplåten mark får avdrivas. Samverkan sker företrädevis i befintliga jaktliga samverkansområden som till exempel älgskötselområden eller större jaktlag. Samverkan bör även ske i frågor som eftersök, åteljakt, skyddsjakt, ekonomi, fällfångst och planering av jordbruksgrödor.

För mer information om älgskötselområden och förvaltning av vildsvin se Länsstyrelsens webbplats, www.lansstyrelsen.se/jonkoping. För mer information om förvaltning av vildsvin se Svenska Jägareförbundets webbplats, www.jagareforbundet.se eller Lantbrukarnas riksförbunds webbplats, www.lfr.se

Tecknande av avtal

Upplåtelseavtalet

Det är viktigt att markägaren genom avtalet endast upplåter rätten att jaga. Nyttjanderättshavaren har alltså rätt att jaga på upplåtet område, men marksägaren har kvar den bestämmanderätt som ägandet ger. Exempel på detta kan vara att markägaren kan bestämma om och hur åtling får bedrivas eller om området ska ingå i jaktlig samverkan. Vilka viltslag som får jagas ska specificeras och regler för hur jakten får ske ska anges i avtalet. Upplåtelsen ska inte hindra markägaren eller allmänheten att använda marken för andra ändamål som till exempel skogsbruk, friluftsliv, skolverksamhet eller idrottsutövning. Rätten att jaga får inte upplåtas i andra hand av nyttjanderättshavaren.

Regler för tecknande av nyttjanderättsupplåtelser finns i jaktlagen, se Jaktlag (1987:259)

Nyttjanderättshavaren

Upplåtelseavtalet ska tecknas med en fysisk person. Om upplåtelsen gäller en förening eller jaktklubb, ska ordförande eller motsvarande underteckna avtalet. Nyttjanderättshavaren är ansvarig mot markägaren att avtalet följs. Om nyttjanderättshavaren avlider upphör upplåtelseavtalet att gälla.

Avtalets längd

Ett upplåtelseavtal tecknas som regel för en ettårsperiod och bör följa jaktåret, 1 juli till 30 juni.

Rätt att säga upp avtal

Ett avtal som undertecknats av båda parter kan sägas upp om det framkommer att nyttjanderättshavaren brutit i ansvar eller brutit mot avtalets innehåll. Avtalet ska innehålla skrivning om hur och när en nyttjanderättshavare får sägas upp, även inom ettårsperioden.

Det bör förtydligas vad som kan leda till uppsägning. Avtalet kan sägas upp om exempelvis:

- utfodring eller åtling sker på felaktigt vis
- jaktlig samverkan med omkringliggande mark motarbetas
- det förekommer olovliga jaktmetoder eller jakt på viltslag som inte ingår i avtalet
- om gällande lagar, förordningar, föreskrifter eller allmänna råd gällande jakt ej följs
- bristande underhåll av jaktorn
- området har upplåtits i andra hand
- nyttjanderättshavaren har kraftigt avvikande åsikter om vad som är lämplig storlek på en viltstam

Exempel på avtal

Det finns standardmallar för nyttjanderättsupplåtelser som kan användas som underlag och stöd när ett avtal ska tecknas. Till exempel Svenska jägareförbundet och Lantbrukarnas riksförbund tillhandahåller sådana på sina webbplatser.

För mer information om avtalsmallar se Svenska Jägareförbundets webbplats, www.jagareforbundet.se eller Lantbrukarnas riksförbunds webbplats, www.lfr.se

Definitioner och begrepp

Vilt - vilda hov- och klövdjur samt hardjur och landlevande däggdjur som jagas för livsmedelsändamål, fritidssysselsättning eller populationsbegränsning. Gäller även djur som lever fritt inom inhägnat område.

Jakträtt - markägaren är jakträttshavare på sin fastighet, jakträtten kan upplåtas.

Länsstyrelsen - regeringens företrädare i länen. Ska se till att de mål som riksdagen och regeringen slagit fast inom en rad olika politikområden uppnås samtidigt som hänsyn tas till länets förutsättningar.

Naturvårdsverket - statlig förvaltningsmyndighet på miljöområdet och ska vara pådrivande och samlande i miljöarbetet. Ansvarar för frågor om jakt och vilt.

Upplåtelse - när ägaren till exempelvis mark låter någon annan nyttja denna utan att äganderätten därmed överläts

Viltförvaltningsdelegation - organ inom länsstyrelsen för samverkan och beslut av generella riktlinjer i frågor som rör viltförvaltningen i länet. Sammansatt av politiska företrädare och sakkunniga inom olika intresseområden.

Älgskötselområde (ÄSO) - ett registrerat område för frivillig älgjaktssamverkan. Varje ÄSO upprättar en treårig förvaltningsplan i syfte att reglera älgstammens storlek och sammansättning med avseende på betesskador, foderresurser, trafikolyckor etc. Förvaltningsplanen ska harmonisera med den plan ÄFG har formulerat.

Licensområde för älgjakt - ett registrerat område för älgjakt som får tilldelningsbeslut från länsstyrelsen. Licensområden ska vara så stora att de kan medge en uthållig avskjutning av minst en älgkalv om året.

Älgförvaltningsgrupp (ÄFG) - inom varje ÄFO har en älgförvaltningsgrupp inrättats. Gruppen har som ansvar att samordna älgförvaltningen inom området och samla in statistik och kunskap för att kunna formulera en förvaltningsplan.

Älgförvaltningsområde (ÄFO) - indelning av länet som i huvudsak ska omfatta en avgränsad älgstam. Områdena följer i regel naturliga barriärer som vägar med viltnät, större sjöar och tätorter.

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Förslag till policy för upplåtelse av jakt på kommunal mark

Bakgrund

En kommuns markinnehav är ofta splittat, består av små fastigheter med dålig arrondering, ligger tätortsnära och genomkorsas ofta av kraftigt trafikerade vägar. Det är därför av största vikt att ett upplåtelseavtal upprättas som ger kommunen möjlighet att påverka hur viltet förvaltas med avseende på viltolyckor, säkerhet och påverkan på bebyggelse och anläggningar. En policy gör det även enklare för kommunen att agera i ett tidigt skede när omvärlden förändras, till exempel när ett nytt vilt etablerar sig.

Syfte

Syftet med en policy är att inom organisationen och utåt mot medborgarna tydliggöra kommunens mål med viltförvaltningen.

Mål

- Kommunen ska teckna genomarbetade nyttjanderättsupplåtelser i enlighet med politiskt fastställd policy
- Viltförvaltningen ska vara resurseffektiv och konsekvent
- Jakten på kommunens mark ska bedrivas på ett ansvarsfullt och säkert sätt och med höga etiska värderingar
- Viltstammarna ska hållas på sådana nivåer att de inte skapar sanitär-, trafiksäkerhetsmässig- eller ekonomisk skada
- Grundsynen på jakten och viltet ska vara att det utgör en resurs

Upplåtelseområdet

Inför utannonsering av ett upplåtelseområde ska kommunen göra en konsekvensbedömning för de aktuella viltslaggen och deras eventuella påverkan, vad får jagas och på vilken mark.

Upplåtelseavtalet

Kommunen upplåter rätten att jaga men har kvar äganderätten och det ansvar som alltid åligger markägaren. Upplåtelsen ska inte hindra kommunen eller allmänheten att använda marken för andra ändamål som till exempel skogsbruk, friluftsliv, skolverksamhet eller idrottsutövning.

Ett avtal som undertecknats av båda parter kan sägas upp om det framkommer att nyttjanderättshavaren brutit i ansvar eller brutit mot avtalets innehåll.

Ett upplåtelseavtal tecknas som regel för en ettårsperiod och bör följa jaktåret, 1 juli till 30 juni.

Kommunens bestämmanderätt

Kommunen har möjlighet att reglera viltstammarna även om nyttjanderättshavaren inte har möjlighet att medverka eller motsätter sig beslutet.

Nyttjanderättshavaren

När ett upplåtelseområde utannonseras ska det tillsammans med anbudet begäras in uppgifter som styrker jägarens kunskap och lämplighet. Dessa uppgifter ska värderas lika högt som själva anbudet.

Upplåtelseavtalet ska tecknas med en fysisk person. Om upplåtelsen gäller en förening eller jaktklubb, ska ordförande eller motsvarande underteckna avtalet.

Nyttjanderättshavaren har ett ansvar för att viltet förvaltas enligt gällande upplåtelseavtal, lagar och regler och att jakten bedrivs på ett etiskt korrekt sätt.

Nyttjanderättshavaren har tillsynsansvar för marken och däribland jaktorn, speciellt i tätortsnära miljöer där det vistas många barn. Tillsynsansvaret gäller hela året, inte bara under jaktsäsongen.

Utfodring, åtling

På mark i närhet till tätorter är åtling och utfodring förbjuden. Om behov finns får foderplats anläggas efter samråd med kommunen, men då endast i syfte att styra bort viltet från olämpliga platser. Stödutfodring ska bara förekomma i extremfall och då av djuretiska skäl. Jakt får aldrig bedrivas på en foderplats.

Samverkan

Mark som upplåts för älgjakt ska vara ansluten till ett älgskötselområde där det är möjligt. Nyttjanderättshavaren ska aktivt delta i de inventeringar som genomförs inom älgskötselområdet. Om nyttjanderättshavaren vill ändra älgjaksregistreringen ska det finnas ett skriftligt medgivande från kommunen.

Förvaltning av vildsvin kräver att de får jagas över större områden i samverkan med omkringliggande mark, antingen som gemensamhetsjakt eller att upplåten mark får avdrivas. Samverkan sker företrädesvis i befintliga jaktliga samverkansområden som till exempel älgskötselområden eller större jaktlag.

Samverkan bör även ske i frågor som gäller eftersök, åteljakt, skyddsjakt, fällfångst och planering av jordbruksgrödor.

Länsstyrelsen
i Jönköpings län